

Truflanir á vökva-saltbúskap

Sérstaða barna vökvaskort

Nýburar High Proportion of Brain and Skin in Body Weight:

Newborns have brains and skin that occupy a larger proportion of their body weight compared to adults. Both the brain and skin require adequate hydration to function properly. Any fluid loss can have a more significant impact in this context.

Smábörn

High Body Surface Area (BSA) Promotes fluid loss

Limited Intracellular Fluid Reserves Little fluid reserve

Increased Fluid Exchange Út af high metabolic rate

Börn

Elevated Metabolic Rate

Immature Kidneys Skortur á getu acid base balance

Truflun á vökvabúskap - Vökvatap

Isotonic Vökva og natrium tap í jöfnum hlutföllum (Na innan eðlilegra marka)

Hypertonic Meira tap af vatni en natrium (Na er hátt)

Hypotonic Meira tap af natrium en vatni (Na er lágt)

Vökvaskortur

Vökvatap Þurrkur, sýkingar, veikindi, elektrólýtaójafnvægi

Saga/upplýsingar

AMPLE Allergies, Medication, Past medical history, Last intake, Events preceding

Áhættu-þættir fyrir þurrk Aldur, þyngd, brjóst, sjúkdómar

Truflanir á vökva-saltbúskap (cont)

Einkenni

Upphaf einkenna

Önnur einkenni: Verkir, hiti, uppköst, niðurgangurV

Vökvajafnvægi: Inntaka, útskiðaður

Mat og efirlit með vökva- og saltbúskap

Lífsmörk

Líkamsþyngd

Meðvitund AVPU

Reikna út vökvatap

If you know the child's pre-illness weight, you can calculate the weight loss by subtracting the current weight from the pre-illness weight. If you don't have the pre-illness weight, you can use the percentage of dehydration estimate.

8500 g – 7900 g = 600 g/8600 g = 0,07 x 100 = > 7% vökvatap
600 g

Mat á vökvabúskap og blóðflæði

Húðlitur/húðhiti Föl, marmoreruð húð - Köld á höndum og fótum

Háræða-fylling 3 sek og yfir telst seinkuð hjá börnum (> 7 daga),

Turgor Í alvarlegum þurrk verður tenting. Skoða þar sem er lítil fíta; brjóstkassi, kviður

Meðferð vökvaskorts

The treatment of dehydration with oral or tube feeds is an important aspect of medical care, and the choice of fluid and quantity depends on the degree of dehydration and the specific clinical situation.

Tegund vökva

Sykursalt lausnir

These solutions are often used to replace both water and electrolytes that are lost during dehydration. They help to rehydrate the body and correct electrolyte imbalances.

Meðferð vökvaskorts (cont)

Kolvetni 20-25 g/ liter

Natrium (Na) 45-50 mmol / liter

Sykursalt lausnir á frostpinna formi virkar oft vel

Gatorate Kolvetni 60 g/L og Na 20 mmol/L

Epladjús 100 g/L af kolvetnum - þynnur epladjús 1:1

Magn vökva

Vægur þurrkur 10 ml/kg/klst. og endurmeta eftir 1 klst.

Meðal þurrkur 50 ml/kg á 4 klst. – bæta þarf vökvatap upp á lengri tíma ef vökvatapið er mikið

Meðferð við ofþornun um munn

Tíðir og litlir skammtar 5 – 10 ml í einu á 5 mín fresti

Byrja hægt

Gefið með ýmsum aðferðum teskeið, sprautu, glasi, pela – hvað sem gengur fyrir barnið

Sondugjöf Ef barn vill ekki drekka

Bæta upp áframhaldandi vökvatap uppköst og niðurgangsskot með 5 ml/kg af sykursaltlausn

Hvetja áframhaldandi brjóstgjöf

Eftir að vökvatap hefur verið bætt upp forðast of mikinn sykur og mjög feitt fæði kúamjólk er í lagi ef barnið þolir

Vökvagjöf í æð

Lost 10 ml/kg af RA hratt í bolus og endurmat á frekari vökvagjöf

Meðferð vökvaskorts (cont)

Mikill þurrkur 20 ml/kg af isotoniskum vökva (RA eða NaCl 0,9%) gefið á 2 klst.

Einnig hægt að gefa hægara flæði yfir lengri tíma, þá er gefin viðhaldsvökvi + áætlað vökvatap á 24 – 48 klst.

Viðhal-dsvökvi Plasmalyte með glúkósu 5% eða Benelyte sem er með 1% glúkósu

*Eftirlit með vökvabúskap/elektrólýtatruf-lunum

Meta og skrá vökvainntekt

Skrá vökvainntekt p.o. / i.v. mjólkurvigta ef á brjósti

Meta og skrá þvagútskilnað

Lágmarks 1 ml/kg/klst fyrir ungbörn -- ---
þvagútski- - 0,5 ml/kg/klst fyrir börn
lnaður

Mæla eðlisþyngd

Vigta bleyjur

ef barn hefur ekki pissað í 4 klst. og er ekki mál er um minnkaðann þvagútskilnað að ræða

Meta og skrá annað tap

Fjöldi og magn uppkasta/niðurgangs/taps um stomiur

Útreikningar á viðhaldsvökvapörf

Útreikningar á viðhaldsvökvapörf

Holliday - Segar formúla		
Þyngd (kg)	Vökvi á klukkustund (klst)	Vökvi yfir sólarhring (shr)
< 10 kg	4 mL/kg	100 mL/kg
10-20 kg	40 mL + 2 mL/kg fyrir hvert kg >10 kg	1000 mL + 50 mL/kg fyrir hvert kg >10 kg
> 20 kg	60 mL + 1 mL/kg fyrir hvert kg > 20 kg	1500 mL + 20 mL/kg fyrir hvert kg > 20 kg

Truflun á vökvabúskap

Vökvasöfnun

Orsakir og einkenni

hjärtabilun, nýrmasjúkdómar, lifrarsjúkdómar, lyfjaáhrif, sjd í eitlakerfi, of mikil vökvagjöf

Truflun á elektrólýtum{{ac}}

Natrium

Hypernatremia > 145 mmol/L

Orsakir Dehydration, Inadequate Breastfeeding, Diabetes Insipidus

Meðferð:

Leiðrétta Na 48 klst.
hægt (< 0,5 mmol/L/klst.)

Leiðrétta undirliggjandi orsök

Eftirlit:

Fylgjast náð með Na gildum

Eftirlit með vökvabúskap

Fræðsla:

Blöndun á þurrmjólk, tryggja nægjanlega vökvainntekt, of mikil saltinntaka

Hypонатremia < 135 mmol/L (Nýburar 131 mmol/L)

Orsakir Excessive Water Intake

Einkenni lystarleysi, ógleði, uppköst, höfuðverkur, vöðvaslappleiki, óróleiki, sljóleiki, krampar

Fyrirbyggjandi aðgerðir Gefa isotoniska vökva

Meðferð

ef krampar => hypertone vökvagjöf

Leiðrétta undirliggjandi orsakir

Eftirlit

Fylgjast með Na gildum

Eftirlit með vökvabúskap

Kalium

Hyperkalemia > 5,5 mmol/L

Orsakir pseudohyperkalemia, minnkaður útskilnaður á kalium, flutningur kaliums á milli frumuhólfa, frumun-iðurbrot, lyf

Truflun á elektrólýtum{{ac}} (cont)

Einkenni áhrif á samdráttarkraft vöðva (Hjarta, beinagrindar- og slétta-vöðva) – einkenni oft lítil

Dofi þreyta Vöðvaslappleiki Ileus Hjartslát-tartruflanir

Meðferð:

Meðhöndla undirliggjandi orsök

Mjög hátt kalium – meðferð sem miðar að því að lækka kalium í blóði og vernda hjartavöðvann

Eftirlit:

Hjartamonitor

EKG –Kaliumgildi í blóði

Annað eftirlit miðast við undirliggjandi orsök

Fræðsla

Fæði með hátt kaliuminnihald

Hypokalemia < 3,5 mmol/L

Orsakir minnkuð inntaka, of mikill útskilnaður, tilfærsla á milli frumuhólfa, annað tap, lyf

Einkenni truflun á vöðvavirkni; þaninn, kviður, hægðatregða, vöðvaslappleiki, áhrif á öndunarvöðva, hjartsláttartruflanir

Meðferð

Kaliumgjöf p.o. eða i.v.

Leiðrétta undirliggjandi orsök

Eftirlit

Kaliumgildi í blóði

Hjartamonitor – EKG

Nákvæmt eftirlit með kaliumgjöf í æð (gjörgæslu meðferð)